STORTINGET

Stortingstidende
Referat fra møter i Stortinget

Nr. 61 · 8. april
Sesjonen 2025–2026

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte tirsdag den 8. april 2026 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 61):

1. Muntlig spørretime
2. Referat

Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Olav Marås

Presidenten [10:00:02]: Ærede medrepresentanter! Den 28. september 2025 døde tidligere stortingsrepresentant Olav Marås fra Radøy, 94 år gammel. Han representerte Arbeiderpartiet og Hordaland fra 1969 til 1973 og satt som medlem av kirke- og undervisningskomiteen. Fra høsten 1973 til høsten 1974 var han statssekretær i Samferdselsdepartementet.

«Småbruker Olav Marås fra Hordaland var den som bevarte fatningen best». Dette var den oppsummerende avisoverskriften et par uker etter det jevne stortingsvalget i 1969. Som fjerdekandidat på Arbeiderpartiets liste hadde han nemlig havnet midt i en skandalepreget valgthriller: Han var inne i over en uke, så ute etter oppdagelsen av stemmer lagt i feil bunke, så inne igjen etter oppdagelsen av en summeringsfeil. I viraken og medietrykket hadde Marås vist en sindig ro som også kjennetegnet ham gjennom et langt politisk liv, både sentralt og ikke minst lokalt.

Han blir omtalt som en mann med «en stille autoritet» – en praktisk og jordnær politiker uten svulstigheter, men som argumenterte med tyngde og klokskap når han først tok ordet. Når debattene ble lange, hadde han en særegen evne til å skjære gjennom og konkludere presist.

Olav Marås var kommunestyremedlem i til sammen 24 år og en respektert, handlekraftig og framsynt ordfører i Radøy fra 1983 til 1990. Blant annet var han en strategisk pådriver for flere viktige samferdselsprosjekter i Nordhordland. Da den ellers så nøkterne, men idretts- og badeglade Marås fikk åpne sitt hjertebarn, Radøyhallen, gjorde han det ved uanmeldt å hoppe «bombe» i bassenget iført dress og slips.

Olav Marås hadde den misunnelsesverdige kombinasjonen av å være teoretisk sterk, ha stor arbeidskapasitet og være praktisk anlagt. Han overtok farsgården 22 år gammel og gjorde den til et mønsterbruk. Han drev den samtidig som han hadde sin lange politiske karriere, med en endeløs rekke offentlige, administrative og politiske verv. I tillegg var han særdeles skrivefør og forfattet flere lokalhistoriske bøker.

Med seg hele veien hadde han sin sosialdemokratiske verdiforankring, med respekten for vanlige folks slit og ønsket om å bygge et bedre samfunn for alle.

Vi lyser fred over Olav Marås' minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten [10:03:20]: Representantene Tobias Hangaard Linge, Kathy Lie, Sigurd Kvammen Rafaelsen, Erna Solberg, June Trengereid Gruer, Arild Hermstad, Mudassar Kapur, Trine Lise Sundnes, Sunniva Holmås Eidsvoll, Jonas Andersen Sayed, Mahmoud Farahmand, Bjørn Arild Gram, Trond Giske, Erlend Larsen og Ronny Aukrust, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss vil overbringe 39 kongelige proposisjoner.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [10:03:59]: På vegne av regjeringen har jeg æren av å overbringe 39 kongelige proposisjoner:

– midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina – videreføring m.m.
– endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover – oppfølging av Stortingets vedtak om økt fribeløp for uføre
– lov om særskilt innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold
– endringer i integreringsloven – integreringserklæring
– endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven – trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort
– endringer i barnevernsloven – bedre beskyttelse av barn på institusjon
– lov om datadeling og dataforvaltning – dataforvaltningsloven – og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av EU-direktiv 2019/1024, åpne data-direktivet, for EU-forordning 2022/868, dataforvaltningsforordningen, og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning EU 2023/138, HVD-forordningen
– lov om særavgifter – særavgiftsloven
– forsvarsløftet – økte rammer og prioriteringer i langtidsplanen for forsvarssektoren
– endringer i brukerromsloven og helse- og omsorgstjenesteloven – målgruppe, driftsavtale og unntak fra kravene til brukerromlokaler
– endringer i pasient- og brukerrettighetsloven mv. – rett til å ha med andre personer når det blir gitt helse- og omsorgstjenester
– endringer i apotekloven, legemiddelloven og lov om medisinsk utstyr – gjennomføring av EU-forordningene 2022/123, 2022/2370 og 2022/2371, om styrket samarbeid ved alvorlige grensekryssende helsetrusler i Europa og EU-forordning 2024/

1860, og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 167/2024, 180/2024, 181/2024 og 172/2025 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordningene
- endringer i skadeserstatningsloven – inntektstapserstatning til barn, kapitaliseringsrente
- endringer i konkursloven mv. – rekonstruksjonsforhandling
- endringer i straffeloven – involvering av mindreårige i kriminalitet
- endringer i straffeprosessloven mv. – skjult kameraovervåking ved bruk av mobilt kamera m.m.
- endringer i utleveringsloven – samarbeid med Den europeiske påtalemyndighet mv. – og samtykke til inngåelse av avtaler med Sveits og Liechtenstein om anvendelse av Schengen-relevante bestemmelser i EUs utleveringskonvensjon 1996
- endringer i utlendingsloven – saksbehandlingsregler for kollektiv beskyttelse
- lov om endringer i utleveringsloven – behandling av utleveringssaker
- endringer i straffeprosessloven – beløpsgrense for dekning av økonomisk tap ved erstatning etter strafforfølging
- endringer i grenseloven, utlendingsloven og SIS-loven – screening av tredjelandsborgere – og samtykke til godtakelse av EU-forordning 2024/1356, om innføring av screening av tredjelandsborgere ved de ytre grensene mv., og EU-forordning 2022/1190 om endringer i politisamarbeidsforordningen, videreutvikling av Schengen-regelverket
- endringer i sikkerhetsloven – organisering av klareringsmyndigheten
- endringer i utlendingsloven mv. – straff for utilbørlig utnyttelse av utlendinger
- endringer i politiloven – generell bevæpning av politiet
- lov om justering av karbonpris ved import av varer til EØS – CBAM-loven – og samtykke til deltagelse i beslutninger i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EU-forordning 2023/956, CBAM-forordningen, og EU-forordning 2025/2083, endringer i CBAM-forordningen, og om tilgang til og finansiering av IT-tekniske systemer i CBAM
- lov om motorferdsel i utmark og vassdrag – motorferdselloven
- endringer i bærekraftige produkter-loven – hjemmel for bærekrafts- og utslippsreduksjonskriterier i EUs fornybardirektiv
- endringer i klimakvoteloven og forurensningsloven – utvidet virkeområde
- endringer i vann- og avløpsanleggsloven m.m. – overvannsgebyr
- endringer i bostøtteloven – behandling av personopplysninger og automatiserte beslutninger
- endringer i åndsverkloven mv., gjennomføring av nett- og videresendingsdirektivet og digitalmarkedsdirektivet, og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 332/2023 og 333/2023, om innlemmelse i EØS-avtalen av EU-direktivene 2019/789 og 2019/790, og samtykke til tiltredelse til WIPO-traktatene av 20. desember 1996, om opphavsrett, WCT, og om fremføringer og fonogrammer, WPPT
- endringer i privatskoleloven – vilkår for godkjenning av skoler på grunnlag av livssyn
- endringer i universitets- og høyskoleloven mv. – egenbetaling, advokatutgifter
- endringer i opplæringsloven og barnehageloven mv. – samleproposisjon
- endringer i viltressursloven – endring av krav om merking av feller og bruk av drone ved ettersøk av storvilt med jakttid
- endringer i lov om tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs
- endringer i støtteprosessloven, gjennomføring av revidert prosedyreforordning, og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av EU-forordningene 734/2013 og 2015/1589, om revisjon av prosedyreforordningen, statsstøtte, og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol, ODA
- lov om infrastruktur for alternativt drivstoff og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av EU-forordning 2023/1804, om utbygging av infrastruktur for alternativt drivstoff og om oppheving av EU-direktiv 2014/94

Presidenten [10:10:26]: Proposisjonene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:10:28]

Muntlig spørretime

Presidenten [10:10:30]: Stortinget mottok onsdag 1. april meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Cecilie Myrseth og Marianne Sivertsen Næss vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Marius Arion Nilsen.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:11:04]: I 2022 sto daværende næringsminister, Jan Christian Vestre, på scenen hos Freyr Battery i Mo i Rana og proklamerte at Norge skulle bli en ledende batterinasjon. Batteriverdikjeden alene skulle omsette for 90 mrd. kr og sysselsette titusenvis innen 2030. Statsministeren la ned grunnsteiner og klippet snorer. Regjeringen kalte det et grønt industriløft og lovet å bruke 60 mrd. kr på å gjøre Norge til en grønn industrikjempe innen 2025.

Nå, i 2026, kan vi gjøre opp deler av regnskapet. Freyr fikk over 200 mill. kr i statlig støtte, skrinla fabrikken i Mo i Rana, skiftet navn og flyttet til Texas. Flere av gründerne, som var de eneste som tjente på dette, ble rike, og enkelte flyttet til Sveits for å slippe å betale skatt til Norge. Beyonder fikk støtte og flyttet produksjonen til Kina. Hreinn gikk konkurs etter å ha fått støtte fra Fredrikstad kommune, og Morrow Batteries, som fikk et statlig lån og finansiering på 1,5 mrd. kr bare uker før det ble klart at selskapet var i alvorlige problemer, er nå verdsatt til null av sin hovedaksjonær Å energi, som kan ha tapt 1,3 mrd. kr.

Samtidig har regjeringen forpliktet skattebetalerne til minst 60 mrd. kr mer i havvindsubsidier til prosjekter som ledende økonomer kaller et subsidiesluk. Det er altså ikke bare FrP som er skeptisk til regjeringens ukritiske pengebruk. Ikke minst har regjeringens eget finanspolitiske utvalg flere ganger anbefalt å sette dette på pause. Da strømpriskrisen herjet som verst, som den igjen gjør nå, med 2 kr/kWh, fikk regjeringen kritikk for kun å følge nøye med og sette ned utvalg, men det er ikke alt den har gjort. Den har også produsert strategier for grønne satsinger i stort monn: grønt industriløft, mineralstrategi, batteristrategi, hydrogenstrategi, helsenæringsstrategi, maritim eksport- og industristrategi, eksportreformen Hele Norge eksporterer osv.

Mitt spørsmål til næringsministeren bør være enkelt å svare ut: Hvor mange milliarder kroner har skattebetalerne samlet tjent på alle regjeringens grønne industrieventyr?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:13:06]: Dette var en sammenfatning av veldig mye av det regjeringen har gjort. Vi har lagt fram mange strategier og planer for viktige næringer for Norge. Det er fordi vi har ambisjoner på vegne av norsk næringsliv, for kritiske verdikjeder, og ja, vi må fremdeles jobbe for å bli grønnere og få ned utslippene. Det må vi i alle deler av norsk næringsliv. Det må alle deler av samfunnet i Norge gjøre. Det er jeg glad for at vår regjering har fokusert på, og at også mange andre partier på Stortinget er opptatt av.

Det er viktig å si at en regjering og vi politikere ikke sitter og plukker vinnere. Det vi gjør, er å lage rammevilkår som gjør at man har et virkemiddelapparat som skal bidra til den omstillingen som vi er inne i, med tanke på at vi både kommer til å mangle folk, må jobbe mer effektivt for å sikre verdiskapingen, og også at vi må få ned utslippene og ta i bruk ny teknologi, osv. Det kommer vi til å fortsette å gjøre framover. Det kommer til å være mindre penger i virkemiddelapparatet nå enn det var tidligere, for vi må bruke pengene annerledes. Vi må sikre at hver krone vi bruker, går til det de skal, nettopp fordi det er skattebetalernes penger.

Det er interessant at når det passer for FrP, drar man fram økonomene – hva økonomene mener er gunstig og lønnsomt for Norge. Det er ikke en konsekvent linje for FrP. Det er også interessant at man drar opp prosjektet Freyr, som tok fart under en annen regjering enn vår regjering. Det var under den borgerlige regjeringen man ga det meste av støtte til den fabrikken.

Dette er også viktig å si: Vi kjører mer elbiler, og vi kommer til å trenge batterier også framover. Vi har bedrifter i Norge som produserer deler av batteri og ikke minst battericeller, og det kommer de forhåpentligvis til å fortsette å gjøre framover, for det trenger vi også med tanke på å være mer selvforsynt med kritiske råvarer.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:15:10]: Jeg takker for svaret. Til det at man ikke sitter og plukker vinnere: Det er akkurat det man har gjort. Man har pekt ut enkelte næringer som man i liten grad liker, først og fremst ved å skattlegge dem de er til for, og man har plukket ut vinnere, som får disse skattene i form av subsidier.

Jeg tenkte strengt tatt jeg ga statsråden en lissepasning til å skryte av all verdiskapingen regjeringen har generert med de grønne industrisatsingene, til å skryte av milliardene som kommer inn på statsbudsjettet, men jeg hørte ingenting. Med tanke på all brask og bram alle disse satsingene kom med, burde det ikke være vanskelig å peke på utallige suksesshistorier.

Støre-regjeringens utenlandsreiser pleier alltid å koste dyrt. Det går en del titalls milliarder til bistand, klimafond, Regnskogfondet osv., men det har også gått masse penger når næringsministeren har vært rundt og reist. En milliard her, en milliard der – det blir fort penger av det. Spørsmålet er: Hvis man ikke kan peke på inntektene som er generert, hvor mye penger har man brukt på det grønne industriløftet så langt?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:16:13]: Det er litt krevende å få tak i hva som egentlig er spørsmålet til representanten, for man viser til ganske mye ulikt i det man kommer med. Det er ikke regjeringen som plukker ut hvilke bedrifter og andre som får støtte fra ordningene vi har. Samtidig skal vi anerkjenne at det er stor forskjell mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Fra Arbeiderpartiets side ønsker man å ha en aktiv næringspolitikk der staten skal stille opp, men også stille

veldig strenge krav – og ja, vi skal fortsette å ha ordninger som bidrar til å få ned utslippene i Norge. Det er også viktig for å sikre arbeidsplasser og verdiskaping i lokalsamfunn rundt om i hele landet.

Det konkrete beløpet representanten spør om, må jeg få litt mer presist. Det kan vi ta skriftlig, for det kan jeg ikke ta over bordet, da det er litt uklart hva det er man legger i spørsmålet.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:17:09]: I mitt første spørsmål ønsket jeg et svar på hvor mange milliarder regjeringens industriløft og forskjellige næringsstrategier har generert. I mitt spørsmål nummer to spurte jeg om hvor mye penger man har brukt. Det håper jeg statsråden har oversikt over, men hun skal få anledning til å svare på det i et skriftlig spørsmål.

Aktiv næringspolitikk er det som skulle sørge for at Norge har noe å leve av etter oljen – altså Støre-regjeringens selektive utvelgelse av næringer som regjeringen har støttet og likt, som har fått subsidier, støtte og drahjelp, mens resten av næringslivet blir skattlagt så mye som mulig. Et godt eksempel er batterifabrikken Freyr, som har blitt nevnt. Det er ett eksempel, og det er småpenger.

Regjeringen har økt de generelle skattene betydelig for alle bedrifter og norsk eierskap. Samtidig har man pøst ut mange milliarder – tydeligvis et ukjent antall milliarder. Spørsmålet er: Mener statsråden, nå som vi ser deler av resultatet, og når inntektene skulle ha begynt å bli generert, at dette var og fremdeles er ansvarlig bruk av skattebetalernes penger?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:18:13]: Jeg mener i hvert fall ikke det er ansvarlig at man skal legge ned det norske virkemiddelapparatet, slik FrP gang på gang tar til orde for. Det kommer ikke til å bidra til den forutsigbarheten og støtten norsk næringsliv trenger når vi er på vei gjennom en viktig og stor omstilling, som også bidrar til at vi har næringsliv over hele landet.

Vi kan ikke glemme at vi fremdeles står oppe i store utfordringer når det gjelder klima. Det må alle partiene, inkludert FrP, ta inn over seg. Det er i betydelig grad avgjørende for norsk næringslivs konkurransekraft og konkurranseevne framover. Arbeidet med konkurransekraft i næringslivet er et av de viktigste prosjektene for regjeringen. Det handler om at vi har virkemidler som støtter opp, det handler om forenkling, det handler om å sikre markedsadgang, det handler om å ikke sette EØS-avtalen på spill, og det handler om at vi må satse på de kritiske verdikjedene, noe som gjør at vi også tar sikkerhet og beredskap på alvor.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:19:13]: Klima er et annet godt tema å belyse. Jeg antar at statsråden i det minste vet hvor mye disse milliardsatsingene har bidratt med tanke på klimakuttene. Det kan hun gjerne svare på etterpå.

I 2023 lanserte regjeringen atter en gang det grønne industriløftet med en rekke satsingsområder som havvind, batterier, hydrogen, CO_2-håndtering og flere andre næringer. Regjeringen anslo 60 mrd. kr innen 2025 for å sette fart på utviklingen. Med det grønne industriløftet skulle regjeringen bidra til at nye næringer ble utviklet. Det høres ut som man plukker vinnere. Har det da vært lettere å få støtte til prosjekter i disse politisk utpekte næringene enn til prosjekter i andre næringer?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:20:05]: Det representanten hopper bukk over, er at vi behandlet industrimeldingen her i salen i vår – også med støtte fra FrP – hvor man viser til viktige ting. Det handler om teknologiutvikling og å ta i bruk ny grønn teknologi, det handler om å sikre markedsadgang, og det handler ikke minst om kraft. Det hadde vært interessant om FrP én gang kunne sagt hvordan man skal sikre å få på plass enda mer fornybar, grønn energi. Det har man ingen plan for, men man er åpen om hva man er imot. Det er bl.a. havvindsatsingen, som er viktig for å sikre at vi får på plass enda mer grønn energi som industrien trenger, som forbrukerne trenger, og som Norge trenger. Vi trenger å være mer forsynt med det, så vi jobber med en rekke grep i industrien som er viktige. La meg nevne to viktige næringer som jeg gladelig plukker ut: Det er mineraler, og det handler om «space». Der kan Norge være med og lede an om vi gjør de riktige politiske grepene. Da kreves det politisk vilje, som regjeringen har.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:21:14]: Jeg håper statsråden følger med på det Fremskrittspartiet sier, for fornybar kraft og de kraftløsningene vi har, bør være allment kjent. Vi har kommet med mange tiltak som ville økt kraftproduksjonen i landet – ikke minst en begrensning i og regulering av krafteksporten, som viser ny krafteksportrekord i fjor.

Statsråden svarte ikke på om det er lettere å få støtte, lettere å få satsinger i de næringene man har pekt ut. Hvis det ikke har noe for seg, hvorfor peker man ut næringer? Hvorfor kommer man med x antall strategier hvis det ikke er noen fortrinn? Hva er poenget med alle vidløftige strategier og tiltak fra regjeringen som skal sikre det grønne industriløftet, hvis det ikke gir noen fordeler? Kan statsråden svare på det?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:22:11]: Jeg tror representanten misforstår litt hva som er viktig for næringslivet. Det handler faktisk ikke bare om penger, det handler også om reguleringer, og det handler om å gjøre ting enklere. Når det gjelder mineraler, handler det

om at vi la fram en strategi som bl.a. bidrar til at Direktoratet for mineralforvaltning, DMF, har hurtigspor man kan ta i bruk. Vi har fått på plass en ny minerallov som skal gjøre det enklere å få i gang prosjekter. Det er rammevilkår som er viktige, og det er arbeid med forenklinger som er særlig viktig for de små og mellomstore bedriftene i Norge, som faktisk utgjør over 90 pst. av bedriftene. Det handler om å få mer verdiskaping og mindre byråkrati ut av det man holder på med. Nå holder vi på å utvikle en ny politikk for romindustrien som er ufattelig spennende for Norge, men det er også viktig for Europa at man lykkes her i Norge.

Det er ikke slik at alt handler om kroner og øre. Vi må være sikre på at hver og en krone vi bruker på virkemiddelapparatet, brukes riktig, og at vi kan stå for det. Det er også sånn at vi har kriterier som gjør at man plukker ut hvem som får de ulike støtteordningene, det gjør ikke vi politikere.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:23:16]: Det kunne vært nærliggende å konkludere med at statsråd Myrseth har sett det samme som Fremskrittspartiet har sett og sagt i mange år: Det å plukke vinnere og komme med utallige strategier og løft har ingenting for seg. Det har jo blitt vesentlig færre etter at statsråden tiltrådte som næringsminister, enn tidligere, da de kom på løpende bånd.

I oppdragsbrevet til Innovasjon Norge for 2026 skriver regjeringen:

> «Det er et hovedprinsipp at prosjekter som mottar støtte fra Innovasjon Norge, skal ha en plass på veien mot Norges forpliktelser under Parisavtalen og lavutslippssamfunnet i 2050.»

Tildelingsbrevet til Forskningsrådet har en lignende formulering. Innebærer dette nå at det er vanskeligere for petroleumsrettede prosjekter å få støtte fra Innovasjon Norge enn for like lovende prosjekter i andre næringer? Det er spesielt urovekkende i dagens energikrise og dagens urolige verden.

Statsråd Cecilie Myrseth [10:24:11]: Det er fint at man leser opp direkte fra det oppdragsbrevet som er gitt fra Nærings- og fiskeridepartementet. Omstilling handler om å gjøre ting grønnere. Det handler om å få opp nye næringer. Det handler om å få opp ny teknologi for å være konkurransedyktig i den tiden vi lever i. Vi gjør også mye når det gjelder den sikkerhetspolitiske situasjonen vi står i, ikke minst i dialog med næringslivet. Det er ingen tvil om at vi er i en tid som er særlig krevende for både næringsliv og ikke minst innbyggere og forbrukere, fordi det er så mye uro som påvirker hverdagen vår.

Denne regjeringen kommer til å fortsette å arbeide mot å få ned utslippene og sikre at vi får på plass ny grønn teknologi og gjør industrien grønnere. Her er ikke FrP og Arbeiderpartiet så veldig like, for det er noe FrP overser glatt hver eneste gang det er snakk om det. De har ingen løsninger på det. Når det gjelder planen for fornybar kraft, hører jeg at man snakker om at den er veldig tydelig – det er rart at veldig få har fått det med seg.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:25:12]: Takk og pris for at Fremskrittspartiet og Arbeiderpartiet er helt uenige her. Vi ønsker et næringsliv som får forutsigbarhet, forenklinger og lavere skatter og avgifter, og som faktisk kan legge og peke ut en vei selv, istedenfor å ha en regjering som sitter der og peker ut, og som skaper et subsidiedrevet næringsliv.

Det er akkurat det økonomen Magne Mogstad ved University of Chicago har advart om, at norske bedrifter i økende grad innretter seg mot statlig støtte på bekostning av verdiskaping. Subsidierte batterifabrikker skal få strøm fra subsidiert havvind med betong fra subsidiert CO_2-fangst, og problemene skal løses med subsidiert hydrogen.

Ser ikke statsråden at dette kun er et subsidiesluk der den ene subsidien bare begrunner den neste, der dette bare er et uendelig løp som kommer til å koste stadig mer penger?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:26:10]: Det var da voldsomt til dommedagsprofetier om alt som ikke er mulig å få til i Norge. Jeg deler ikke den oppfatningen representanten har.

Det jeg ser, er at vi i Norge, og sammen med resten av Europa, trenger å være mer selvforsynt når det gjelder kritiske verdikjeder. Vi må sikre at vi har på plass enda mer fornybar energi, og det er noen verdikjeder som er særlig viktige – og ja, også batteriverdikjedene er viktige. De er viktige for Europa, og derfor er det nå store satsinger på store fabrikker i resten av Europa. Det er ikke sånn at det i Norge bugner av masse batterifabrikker, slik man kan få inntrykk av når FrP bruker sin retorikk, som de bruker hver eneste gang vi snakker om næringsliv.

Det som er sikkert når det gjelder å skape uforutsigbarhet, er: Hva var det FrP gjorde for bare få uker siden når det gjelder Melkøya? De satte både arbeidsplasser, verdiskaping, økonomi og bedrifter i fare i forbindelse med kontrakter som er inngått, og med det som trengs for både å forlenge levetiden på anlegget og å sikre at vi har kraft og ikke minst får inntekter fra det anlegget.

Marius Arion Nilsen (FrP) [10:27:12]: Det låter utrolig hult når man hører denne statsråden og regjeringen snakke om forutsigbarhet og betingelser for næringslivet. Man har en energi- og klimapolitikk som er strengere enn EUs, og EU må komme med diverse kompenseren-

de tiltak for å rette opp i ulempene av egen klimapolitikk. Denne regjeringen, sammen med Høyre, Venstre og de andre partiene, har da sørget for at vi har enda strengere krav. Det vil jo bare si at behovet for subsidier og behovet for kompensasjon blir ytterligere forsterket og større i Norge med denne regjeringens politikk.

Det som er interessant, og det jeg gjerne vil vite, er: Konklusjonen på denne runden må jo være at man ikke kan peke på verdiskaping av noe særlig slag, og man har ikke oversikt over hvor mye det har kostet. Hvem mener da statsråden er ansvarlig for milliardtapene, og mener man at dette har vært en vellykket grønn satsing?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:28:16]: Det er veldig mange påstander fra representanten som går inn i hverandre, så hvor skal jeg starte? Det som er sikkert, er at både investeringene og eksporttallene går opp i Norge. Ledigheten er lav, og det er forutsigbare rammebetingelser i Norge i en veldig urolig verden. Det må vi ta inn over oss.

Veldig mye av det som også påvirker Norge, norsk økonomi og norsk næringsliv, er også faktorer som kommer utenifra. Det må vi håndtere. Det må vi håndtere i dialog med resten av verden, særlig med Europa, som er vår viktigste partner. Vi må sikre at konkurransekraften fortsetter å gå opp i norsk næringsliv, og det får vi ikke til alene. Derfor må vi være med på mye av det som nå skjer i EU, enten man liker det eller ikke, og så må vi ivareta de kritiske verdikjedene. Det er mye som går bra i norsk næringsliv, men det er også veldig viktig at vi jobber sammen, og at staten stiller opp og stiller krav samtidig.

Harry Valderhaug (KrF) [10:29:29]: Første spørsmål: Noreg har kapital, kompetanse og god infrastruktur. Likevel ligg vi langt bak f.eks. Sverige når det gjeld å skape nye selskap og vekstbedrifter. Samtidig bruker vi stadig meir pengar på store statlege støtteordningar og grøne subsidiar til etablerte prosjekt, mens mange gründerar opplever at det er vanskelegare å byggje nye selskap frå botnen. Meiner statsråden at næringspolitikken til regjeringa i tilstrekkeleg grad stimulerer til nye teknologiselskap og innovasjon, eller risikerer vi at politikken i større grad favoriserer subsidierte prosjekt framfor nye gründerselskap og teknologieventyr?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:30:18]: Jeg merker meg at KrF har gått over til samme type retorikk som FrP og bruker ordet subsidier i nesten annenhver setning. Det er ikke sånn at vi driver med stor subsidiering i Norge. Det å ha virkemidler som også stiller krav – veldig mye av det er lån på markedsmessige vilkår – er noe helt annet.

Man kan aldri som næringsminister si at betingelsene er gode nok, at man har løst alle utfordringer, for det har man ikke. Verden utvikler og endrer seg, og vi må følge med i takt med det som skjer. Denne regjeringen har lagt fram en ny gründermelding med over 50 nye tiltak, fordi vi også er opptatt av at oppstartsbedriftene skal ha gode vilkår. Ikke minst er det viktig for dem at de har tilgang på kapital, nettverk og kompetanse. Det er grunnlaget for den gründermeldingen vi la fram. Veldig mye av det arbeidet som skjer med f.eks. Konkurranseevnefondet i EU, er også kjempeviktig for norsk næringsliv. Vi kan aldri være fornøyd med at ting er slik de er, vi må alltid prøve å bli bedre.

Harry Valderhaug (KrF) [10:31:24]: Vi ser også at fleire gründerar og investorar flyttar selskap, eigarskap og kompetansemiljø ut av Noreg. Dei peikar bl.a. på skattesystemet og rammevilkår for eigarskap. Samtidig veit vi at nye arbeidsplassar i stor grad kjem frå unge vekstselskap. Er statsråden bekymra for at vi er i ferd med å skyve nettopp desse gründermiljøa ut av landet? Kva skal regjeringa gjere for å sikre at morgondagens selskap faktisk vert bygde her i Noreg?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:31:57]: Norge er et stabilt, trygt og godt land å drive næringsvirksomhet i. Vi har et godt støttenettverk rundt. Det er sånn samfunnet vårt er bygget opp, helt fra barnehager, skoler og universiteter til at vi driver mye med forskning og innovasjon, og til at vi har et virkemiddelapparat som skal bidra så godt som mulig. Man er avhengig av privat kapital, det er det som må lede an når selskapene skal vokse.

Vi vet at det i vekstfasen er noen særlige utfordringer. Det er ikke bare en norsk utfordring, vi ser den også i resten av Europa. Derfor er arbeidet vi gjør med å øke konkurransekraften, så utrolig viktig, og der må vi se på tvers av ulike land, men Norge er et bra land å drive næringsvirksomhet i. Det er også viktig å si at det er en grunn til at denne regjeringen satte i gang arbeidet med en skattekommisjon.

Grunde Almeland (V) [10:33:11]: Det er unektelig noe spesielt å høre et parti – det partiet som i dag stiller hovedspørsmålet – som på inn- og utpust er mot såkalte grønne subsidier, men som ellers er veldig for det meste av andre subsidier, det være seg oljeleting eller oljenæringen generelt, kraftkrevende industri eller flybransjen, for å nevne noe. Mitt poeng er at det er en total feilslutning å tro at det å la være å bruke statens økonomiske muskler som motor i det grønne skiftet vil føre til innsparinger for det norske samfunnet. Prisen for ikke å gjøre noe, som er det FrP vil, vil bli mye høyere for bedrifter og næringsliv og for folk flest. Poenget er at vi må ta de riktige grepene og bruke statens penger der de har størst effekt.

Et helt annet poeng er at det er stilt spørsmål ved norsk næringsliv og norsk industris konkurransekraft. Mitt spørsmål til næringsministeren er derfor følgende: Har Næringsdepartementet eller regjeringen gjort noen kostnadsberegninger av hva det vil bety i tapt konkurransekraft for norsk næringsliv ikke å gjennomføre en grønn omstilling?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:34:16]: Først tror jeg det er viktig ikke å forveksle meg med representanten fra FrP, som snakket imot grønn omstilling og at vi skal ha virkemidler for det. Regjeringen er veldig opptatt av nettopp det, og ikke minst derfor er oppdragsbrevene til virkemiddelaktørene slik de er.

Jeg mener, i likhet med representanten, at vi ikke har råd til ikke å fokusere på å gjennomføre en grønn omstilling for industrien. Det er viktig for arbeidsplasser, og det er viktig for industrien selv. De er veldig opptatt av det. Snakker man med industrien, mener de det helt motsatte av det FrP prøver å påstå. De mener at også staten skal ta ansvar.

Et tall på hva det vil koste ikke å gjøre det kan jeg ikke gi representanten over bordet. Det handler imidlertid ikke bare om konsekvenser i kroner og øre. For det første må vi få ned klimautslippene. Det er viktig som et stort samfunnsspørsmål globalt. Det vil ikke bare ha betydning i form av tapt verdiskaping, men også på sikt i form av arbeidsplasser.

Grunde Almeland (V) [10:35:17]: Jeg vil bare presisere at jeg startet med å vise til hovedspørsmålet, og ikke til svaret fra næringsministeren. Jeg oppfatter at statsråden og jeg har samme grunnholdning om hva næringslivet ønsker. Det er også den gjennomgangstonen jeg opplever når jeg besøker bedrifter, nettopp at de ønsker stabile rammevilkår som muliggjør den omstillingen de ser at de trenger å gå gjennom.

Jeg tror at mye av klangbunnen i FrPs kritikk av grønne subsidier har å gjøre med storstilte luftprosjekt, også fra denne regjeringen. Et eksempel på det er det grønne industriløftet, som i stor grad bare har rent ut i sanden. Det skulle brukes 60 mrd. kr på å utvikle nye, lønnsomme, grønne arbeidsplasser. Et av satsingsområdene var solindustrien, som ble effektivt torpedert av den samme regjeringen, bl.a. på grunn av norgespris. Kan statsråden gi et anslag på hvor mange nye, lønnsomme, grønne arbeidsplasser regjeringens såkalte grønne industriløft har gitt?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:36:18]: For det første er jeg uenig i faktabeskrivelsen til representanten når det gjelder solindustrien, for det som har skjedd samtidig, også under denne regjeringen, som har hatt ambisjoner, er at verden har endret seg. Det har vært en ganske stor global overproduksjon når det gjelder solindustrien, noe som har påvirket solindustrien i hele Europa, og det har vært meget krevende. Det har gått ut over mange industriarbeidsplasser i hele Europa, og selvfølgelig påvirker det også Norge og utsiktene her.

Det er også viktig å si at vi også må ha en god fordelingspolitikk her i landet, og når strømutgiftene blir så høye som de har vært i store deler av landet, mener jeg at det var riktig å innføre norgespris. Men som sagt: De tallene som etterspørres, enten i form av kroner og øre eller arbeidsplasser, kan jeg ikke gi over bordet her.

Presidenten [10:37:08]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Erlend Larsen (H) [10:37:29]: Nå over til noe helt annet, og det er «outer space» og Andøya Space Center.

Rett før påske talte næringsministeren ned fra ti. Næringsministeren skulle følge rakettoppskytingen fra Brussel sammen med representanter fra norsk og europeisk næringsliv. Det skulle bli en historisk rakettoppskyting, men endte med en pinlig utsettelse. Politiet i Nordland hadde iverksatt ferdselsforbud i området rundt Andøya Spaceport, men det var ingen der til å håndheve forbudet. Det er vel kjent at det er noen gnisninger mellom fiskere og romvirksomheten, så myndighetene var absolutt advart.

Oppskytingen var veldig viktig for norsk renommé – for norsk omdømme. Et par steinkast fra Andøya ligger hovedbasen til Kystvakten. Det er de som har politiansvaret på havet, og de burde vært til stede og sikret forbudsområdet. Mitt spørsmål til statsråden er da: Hvorfor var det ikke norsk myndighetsutøvelse til stede for å sørge for at oppskytingen foregikk slik den skulle?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:38:32]: Det er veldig bra, det som nå skjer på Andøya, og det følger jeg med stor entusiasme. Jeg håper å få med meg den oppskytingen som forhåpentligvis kommer ganske snart.

Jeg er også veldig glad for at europeisk industri – alle rominteresserte – følger med på det som skjer i Norge. Det er viktig for Norge, og det er viktig for Tyskland. Så er det viktig å huske at dette er helt nytt. Det er mye som skjer på Andøya. Det er mye økt forsvarsaktivitet, og vi skal øke aktiviteten når det gjelder «space». Selv om man har holdt på med «space» på Andøya siden 1960-tallet, skal det nå skje i en helt annen skala enn noen gang før, så når det gjelder infrastrukturen på Andøya, sikkerhet og ikke minst sameksistensen med ulike næringer der, må vi alle sammen gjøre en stor innsats.

Vi følger opp langs mange ulike spor i etterkant av det som skjedde på Andøya nå før påske, og vi kommer til å følge opp med ulike deler av norske myndigheter også framover, ikke minst i dialogen både med fiskerne,

med det militære, med de kommersielle og med aktørene. Det er utrolig viktig, og jeg hadde møte med Andøya Space og Fiskarlaget dagen før vi tok påskeferie.

Man har over tid fått til en god sameksistens her, men vi må også huske at det er noen utfordringer vi må ta ordentlig tak i, for vi skal ha både fiskerivirksomhet og «space» her i framtiden, og vi skal ha forsvar, sikkerhet og beredskap. Det må klare å sameksistere godt. Da må vi finne gode avtaler for det, for det er også en sannhet at rett utenfor der er et av de viktigste fiskefeltene for fiskerne. De er der, og i noen deler av året er det særlig viktig for dem og deres viktige fiskerier. Når det gjelder å følge opp både med Justisdepartementet, andre departementer og andre myndigheter, følger vi det opp nå i egnede spor.

Erlend Larsen (H) [10:40:30]: Det var egentlig svaret på mitt neste spørsmål, ikke det svaret jeg ønsket, så jeg prøver igjen: Romhavnen på Andøya kan bli strategisk viktig for Norge og Europa. Det er viktig for Norge og Europa å bli mer selvstendige med tanke på informasjonsinnhenting fra rommet. EU har varslet at de skal sende opp 300 satellitter. I tillegg har Tyskland varslet at de skal skyte opp et stort antall satellitter. Til dette har Andøya en viktig plass, og Norge har store muligheter. Norsk romindustri har virkelig gode muligheter for å vokse, men det er en bransje som krever tillit – tillit er helt avgjørende.

Europeerne er ikke vant med at nasjonale myndigheter sitter med hendene i fanget og satser på at alt går bra, de sørger for at alle eventualiteter blir ivaretatt, ikke minst sikkerheten. Derfor er det vanskelig å forstå at Kystvakten ikke lå i beredskap. Mitt planlagte spørsmål var egentlig det statsråden svarte på, så da gjentar jeg rett og slett det forrige: Hvorfor var ikke norsk myndighetsutøvelse til stede og sikret at rakettoppskytingen gikk som planlagt?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:41:31]: Mye av dette er også dialog mellom selskapet og de ulike myndighetene. Det er viktig at det er i det sporet også. Jeg kan likevel forsikre om at vi ikke sitter med hendene i fanget når det gjelder disse spørsmålene, med hensyn til både dialog med de ulike delene av norske myndigheter og ulike sider av det, og også dialog med andre land. Tyskland er særlig viktig her. Vi har inngått en stor avtale med dem, ikke minst på «space», og det er et arbeid vi nå følger opp stort. Vi hadde besøk av både kansler Merz og min kollega, romminister Bär, på Andøya for kort tid siden, og det er ikke mange uker til hun kommer tilbake for å ha møter i nord om «space».

Vi kommer til å måtte gjøre mye mer på infrastruktur og utviklingen av romindustri i Norge. Det er en grunn til at vi nå er inne i det vi vil kalle romåret 2026. Vi er i gang med å utarbeide ny politikk for romindustrien, hvor romhavna på Andøya skal være enda mer attraktiv også framover for resten av Europa.

Erlend Larsen (H) [10:42:35]: Da håper jeg at Kystvakten er til stede ved neste forsøk.

EU har planer om å skyte opp 300 satellitter, som nevnt, og EU vil at kritiske funksjoner innenfor satellittkommunikasjon i hovedsak skal leveres av aktører innenfor EU. Oppskytingen av satellitter i forbindelse med programmet skal bare skje fra medlemsland i EU, har noen uttalt. EU-kommisjonen jobber også med et forslag til et enormt fond som skal fremme europeisk konkurransekraft innenfor romfart. Romfart er en voksende næring i Norge, og et slikt fond vil kunne «booste» norsk næringsliv. Fra EUs ståsted er det naturlig at fondet brukes blant deres medlemsland. Statsråden har vært næringsminister en stund, og lenge nok til å få et inntrykk av hva som er best for Norge: å forbli utenfor eller å bli medlem av EU.

Mitt spørsmål til statsråden er da: Hva er statsrådens konklusjon så langt? Er Norge best tjent med å forbli utenfor EU, eller er Norge best tjent med å søke medlemskap i EU?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:43:32]: Representanten vet veldig godt hva jeg mener om det. Det er at vi nå skal ivareta EØS-avtalen så godt som mulig for også å ivareta norske interesser. Regjeringen kommer ikke til å ta initiativ til en søknad om EU-medlemskap nå. Det er en veldig klar holdning.

Til det andre representanten drar opp med hensyn til EU-programmene: Jeg undertegnet rett før påske – endelig – den store, viktige avtalen Secure Connectivity, som Norge er en del av. Det er kjempeviktig for norsk næringsliv og gjør at man får tilgang til å være med på de prosjektene som er der. Det er en stor avtale for Norge.

I tillegg er arbeidet med konkurranseevnefondet i gang, som nevnt. Etter målet skal det først være klart i 2028, og Norge skal gi sine endelige innspill i løpet av 2027. Vi har allerede tett dialog med Kommisjonen om dette, og det har jeg også med min motpart, altså kollega og kommissær Kubilius.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:44:44]: Jeg vil følge opp der representanten Larsen ga seg, om rakettoppskytingen. Vi deler entusiasmen for at Andøya Space Port fikk oppstartsbevilgning fra Solberg-regjeringen og er i gang. Det er store private investeringer fra Isar og stor interesse fra hele Europa rundt norsk romindustri. Alt var på plass. Det som sviktet, var jo statsråden selv. Det er ikke nedtellingen fra ti til null som er krevende, men det er at den som har ansvaret, kunne anmodet Kystvakten – som altså har hovedbase på Sortland, rett

bort i hogget – om å håndheve den sikkerhetssonen. Da hadde ikke dette blitt den fiaskoen det ble for regjeringen og også for norsk romindustri, når det var et utstillingsvindu. Hvorfor gjorde man ikke det, og hvorfor brukte man ikke Kystvakten ved oppskytingen?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:45:41]: Jeg takker for tilliten og at man tror jeg har myndighet til å beordre både kystvakt og andre om hvor de skal være til enhver tid. Den myndigheten har ikke næringsministeren. Men vi skal jobbe for å sikre best mulig sikkerhet rundt en oppskyting fra Andøya. Vi skal gjøre alt vi kan, ikke minst for å sikre den neste oppskytingen, når den kommer. Å si at det som sviktet da raketten ikke gikk opp i lufta, var næringsministeren, blir litt hult, må jeg si. Jeg tenker at man da kanskje burde se litt på sine egne argumenter.

Det som er sikkert, er at regjeringen – og det ansvaret har jeg – har store ambisjoner på vegne av norsk romindustri. Det jobber vi med hver eneste dag, enten det er å sikre tilgang til ulike programmer i EU, eller det er at vi nå utvikler helt ny politikk, i veldig tett dialog med norsk romindustri. Jeg inviterer hele Stortinget til å være med på dette, for her har vi mer å tjene på å jobbe sammen enn på å drive med den typen polemikk som man gjør nå.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:46:42]: Dette er ikke polemikk. Det er et myndighetsansvar å håndheve en sikkerhetssone. Det var veldig godt kjent at det er interessekonflikter mellom ulike næringer, som statsråden nettopp har erkjent. Det er veldig godt kjent. Det var veldig forutsigbart at dette kunne oppstå, og det hadde vært mulig for regjeringen å gi et signal videre om at her må man håndheve den sikkerhetssonen under en veldig viktig oppskyting. Veldig store kommersielle investeringer er gjort for et sånt prestisjeprosjekt. Jeg synes det er helt utrolig. Jeg tror at også mange av næringslivstoppene som sto ved siden av og fulgte nedtellingen, reagerte på at Norge ikke hadde gjort en så enkel forhåndsforsikring. Det betyr vel at man utelukker at Kystvakten ved framtidige oppskytinger skal håndheve sikkerhetssonen?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:47:41]: Det gjør vi ikke. Vi utelukker ingenting, men det kan ikke være sånn at man skal pålegge næringsministeren å sende ut Kystvakten, når man mener den skal være tilgjengelig. Det er faktisk andre myndigheter som tar den typen beslutninger. Man kan anmode, det er det man har mulighet til å gjøre.

Jeg tror det er veldig viktig at man ikke forhåndskonkluderer i stortingssalen om akkurat hva som skjedde i denne saken. Jeg sitter ikke med det totale bildet, men jeg vet at et av suksesskriteriene til at man får til sameksistens, er god dialog lokalt, hvor man ivaretar og lytter til alle berørte. Det betyr at vi også skal ivareta og lytte til fiskerne i dette området. Det har fungert bra til nå, men når aktiviteten går så mye opp, må vi også komme med sterkere tiltak og ikke minst involvere oss enda mer. Både jeg og fiskeri- og havministeren skal ha møte med de berørte organisasjonene framover, og vi skal være veldig tett påkoblet det arbeidet.

Bård Ludvig Thorheim (H) [10:48:43]: Stortingets spørretime er vel nettopp til for å kunne stille den ansvarlige statsråden spørsmål om det hun har ansvaret for, og også forvente at statsråden har oversikten over det og klarer å svare Stortinget.

Vi var inne på EUs Secure Connectivity. Det er jo fint å undertegne det, men det er et problem at EU ikke vil sende opp raketter fra Andøya romhavn. Dette er et av flere nederlag som regjeringen har i forholdet til EU. Vi har også et når det gjelder handel – at vi falt utenfor beskyttelsestiltakene på ferrolegeringer. Vi har også pågående diskusjoner om etterslepet. Det er et forhold til EU som er dårlig forvaltet, og som dermed ikke gir gjennomslag for norske interesser. Hva vil næringsministeren gjøre for å sikre at EU kan sende opp raketter fra Andøya romhavn?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:49:47]: Med all respekt: Nå kommer man med en oppramsing, og det er ikke engang alt som er sant. Vi har undertegnet Secure Connectivity. Norge er en del av det. Det er bra. Det burde Stortinget være fornøyd med, og det burde også representanten Thorheim være glad for, istedenfor å framstille det som et nederlag.

Det som også er viktig å ta med seg, er at akkurat nå handler ikke Secure Connectivity om polare baner – og det er til polare baner man skyter opp fra Andøya. Det er en åpning for arktisk oppskyting i framtiden, men akkurat nå handler ikke Secure Connectivity om det. Så det er lurt å ha med seg fakta når man kommer med den typen påstander.

Det er viktig for meg å si at forholdet vårt til EU bare er viktigere og viktigere. Derfor har regjeringen fullt trykk på arbeidet med det, ikke minst med å få ned etterslepet. Å sørge for at Norge kommer på innsiden av de europeiske romprogrammene, er vårt klare mål. Da jobber vi opp mot både EU og de ulike medlemslandene.

Presidenten [10:50:48]: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:51:05]: Det er vår, og det er lønsforhandlingar. Fellesforbundet og Norsk Industri er no til mekling om årets lønstillegg for arbeidsfolk.

Håpet er at den komande lønsauken ikkje straks blir nulla ut av at vanlege utgifter er høgare enn før. Den bekymringa har ikkje landets toppleiarar. Eit anna sikkert vårteikn er nemleg rapportane om at leiarløningane fortset å auka mykje meir enn vanlege løner, òg i selskap der staten er ein dominerande eigar.

Her er nokre eksempel på det: DNB-sjefen Kjerstin Bråthen hadde i fjor ei samla løn på 18,7 mill. kr. Det er 10,6 pst. meir enn året før. For Yara-sjef Svein Tore Holsether auka løna med nær 7 pst. i fjor, til 17 mill. kr. Holsether er òg president i NHO. Equinor-sjef Anders Opedal fekk ein kompensasjon – som det gjerne heiter på leiarspråket – på 23 mill. kr i fjor, og auka dermed løna med éin million. Lista er lengre. Alt dette – sjølv om regjeringa og Stortinget forventar moderasjon, og denne forventninga er uttrykt både i eigarskapsmeldinga og i eigne retningslinjer, men selskapa bryr seg openbert ikkje.

Kva signal tenkjer statsråden at desse leiarlønene sender til Fellesforbundet og resten av fagrørsla? Bør dei visa moderasjon når toppleiarane ikkje gjer det? Er statsråden einig i at nokon skal tena 17 eller 23 mill. kr, eller vil statsråden for ein gongs skyld gjera noko meir enn å forventa moderasjon frå selskapa der staten er ein dominerande eigar – og faktisk stemma for sine eigne retningslinjer og imot dei feite lønsaukane på årets generalforsamlingar?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:53:05]: Er det én ting jeg i hvert fall ikke skal blande meg i, er det lønnsoppgjøret mellom partene. Det skal partene få lov til å håndtere, som seg hør og bør, på våren.

Så er det riktig at eierskapspolitikken er vedtatt her i Stortinget. Moderasjon er viktig, men det er også en annen bit i eierskapspolitikken som er vedtatt av Stortinget, og det er at lederlønner skal være konkurransedyktige. Jeg har forståelse for at mange av de summene som nettopp ble listet opp, er på et helt annet nivå enn for helt vanlige folk.

Det er uansett opp til styrene å vurdere hvordan man skal tiltrekke seg og beholde gode ledere, hvilken kompensasjon de må tilby, også i konkurranse med andre lignende selskaper. Likevel: Vi har flere punkter om moderasjon i våre forventninger til selskapene, som selskapene er nødt til å ha med seg i sine vurderinger, og jeg forventer at selskapenes styrer også tar hensyn til moderasjon når de vurderer hva som er konkurransedyktig. Det er det som er helheten i den politikken som Stortinget altså har vedtatt, som også regjeringen – og da jeg som ansvarlig – styrer etter når vi kommer med våre forventninger til selskapene. Det er det vi gjør: Vi styrer ikke selskapene, vi kommer med forventninger gjennom statlig eierskap.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:54:31]: Spørsmålet mitt handla fyrst og fremst om kva staten vil gjera som eigar, og dermed òg stemmegjeving i selskapa, men la meg prøva på ein annan måte: I eigarskapsmeldinga står det:

> «Dersom veksten i samlet godtgjørelse, eller i enkelte godtgjørelseselementer, er større for ledende ansatte enn for øvrige ansatte, enten prosentvis eller kronemessig, er staten opptatt av at styret gir en særskilt begrunnelse i selskapets lønnsrapport.»

No ser me altså at statlege selskap gjev leiarane løner som ligg langt over andre, både i prosent og i kroner. Lønspakka til DNB-sjef Kjerstin Bråthen nemnde eg. Ho auka altså med rundt 10,6 pst. i fjor – heile 1,8 mill. kr. Då er spørsmålet: Har statsråden fått «en særskilt begrunnelse» frå DNB eller andre? Og kva må ei sånn grunngjeving innehalda for at staten skal stemma for ein sånn lønsauke på generalforsamlinga i DNB om to veker?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:55:35]: Jeg tror at også representanten skjønner at når det gjelder hvordan staten forholder seg til det enkelte selskap, tar vi det i eierdialogen. Det andre er at vi stemmer på generalforsamlingen, vi gjør det ikke i Stortingets sal. For å være en forutsigbar og ansvarlig eier er det også viktig at vi styrer trygt, etter de prinsippene som Stortinget har gitt. Vi må huske at dette er selskap som er av de viktigste vi har. Dette er selskap som skaper store verdier, og som på grunn av at de er statlig eid, også har hovedkontor i Norge, som er viktig for lokalsamfunn rundt om i hele landet vårt.

Denne regjeringen har foreslått, med Stortingets støtte, forsterkede mål når det gjelder moderasjon i lederlønninger, for vi så at det var nødvendig, men det fritar ikke styrene for det ansvaret de har, når de skal måle det opp mot konkurransedyktighet, når de skal sikre at de har gode ledere i sine selskap.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:56:35]: Eg høyrer at statsråden vegrar seg for å gjera ord til handling, og skyv ansvaret heilt og fullt over på styra. La meg då ta tak i det argumentet som statsråden no var inne på, nemleg at desse løningane skal vera konkurransedyktige, for det er tydelegvis veldig ulike prinsipp som gjeld for ulike folk i dette samfunnet. For dei som har mest, gjeld nokre prinsipp, og for dei som har minst, gjeld andre. Det raud-grøne fleirtalet, ofte med SV i spissen, har heldigvis i ei rekkje budsjettforhandlingar kjempa for at dei med minst skal få auka kjøpekraft, og det er vel og bra. Samtidig har det ikkje hindra Arbeidarparti-regjeringa i å føreslå ei rekkje usosiale kutt for dei som har lågast inntekt frå før, fordi dei trur at det berre er pisk som fungerer for den gruppa. Dei på toppen, derimot, er

visst heilt avhengige av veldig høge lønningar for å klara å stå opp om morgonen og gjera ein jobb.

Er statsråden einig i at toppleiarane våre ikkje hadde gjort ein god jobb viss dei ikkje hadde fått såkalla konkurransedyktig løn – altså det mangedobbelte av statsministeren?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:57:41]: Dette handler ikke om at man unnlater eller ikke ønsker å svare, det handler om å være ansvarlig i eierstyringen av noen av de viktigste selskapene i Norge. De er også viktige internasjonalt, de er viktige for arbeidsplasser, de er viktige for verdiskaping, og de er også viktige for inntektene som staten får. Dersom jeg hadde gått inn og styrt selskapene fra talerstolen i Stortinget, eller instruert selskapene, ville det ha vært det samme som å si at jeg ikke har tillit til dem som sitter og styrer de selskapene. Det er ikke sånn man kan styre ansvarlig. Jeg har forståelse for at det er reaksjoner på noen av de summene, men det er styrene som må vurdere hva som er konkurransedyktig målt opp mot moderasjon, og så skal vi gjøre vurderinger av de eventuelle begrunnelsene vi får, når vi skal ta stilling til det.

Jeg er glad for at man sammen med bl.a. SV lager gode budsjetter som er bra for folk flest, og som også utjevner forskjeller.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:58:42]: Min påstand er at regjeringa kan gjera noko meir enn å skyva ansvaret over på styra. Regjeringa kan handla, ein kan gjera noko anna enn å skriva retningslinjer om forventningar – som desse styra då tydelegvis kastar i boset. Regjeringa kunne òg veldig gjerne ha støtta forslaga frå SV om ein leiarlønskommisjon eller lønsfrys for dei aller høgast løna leiarane, forslag som Arbeidarpartiet sjølv var for før dei kom i regjering, og regjeringa kan altså – det gjentek eg – ganske enkelt stemma i tråd med sine eigne og Stortingets reglar og styringssignal på generalforsamlingane utover våren. Likevel høyrest det verkeleg ikkje ut som det er det som kjem til å skje, det høyrest ut som regjeringa vil fortsetja å gjera ingenting.

Då spør eg rett og slett: Trur statsråden at forskjellane kjem til å auka eller minka i denne stortingsperioden, med Arbeidarpartiet i regjering?

Statsråd Cecilie Myrseth [10:59:39]: Det er et veldig klart mål for denne regjeringen at vanlige folk skal få det bedre, og at vi skal ha en politikk som utjevner forskjeller. Derfor er jeg glad for at vi har de budsjettpartnerne vi har, for vi deler det samme målet. Likevel: Når det gjelder statlig eierstyring, handler ikke det om å skyve ansvaret over på styrene. Det handler om å forholde seg til den ansvarsdelingen som er mellom eierdialog, eierstyring og styrene. Om vi ikke forholder oss til det, forholder vi oss heller ikke til norsk lov.

Det er viktig for meg å være en ansvarlig forvalter av det statlige eierskapet som forvalter så store verdier på vegne av fellesskapet. Vi har lagt inn flere forventninger om moderasjon målt mot konkurransedyktighet nå enn det var tidligere, fordi vi mener at det er riktig. Likevel kan det ikke være sånn at statsråden skal styre de statlige selskapene. Vi skal drive med en aktiv og forsvarlig, langsiktig eierstyring som sikrer de verdiene som vi får fra selskapene.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:00:42]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:00:59]: Mitt spørsmål går til fiskeri- og havministeren.

Regjeringen har gjennom havbruksmeldingen varslet et nytt og mer helhetlig reguleringssystem for havbruksnæringen. Stortinget har samlet seg bredt om et havbruksforlik som gir klare bestillinger med tydelige tidsfrister. Det nye reguleringssystemet skal utredes, høres og fremmes for Stortinget i løpet av 2026. Miljøteknologiordningen skal utvides og omfatte lavutslippsløsninger, og den skal senest tre i kraft i løpet av 2026. Regjeringen skal legge fram en vurdering av slam og sirkulærøkonomi i havbruket, også i løpet av 2026.

Vi har nå gått inn i 2026, og næringen venter. Det som skjer i praksis, er at store investeringsbeslutninger utsettes, at innovasjon og teknologiutvikling bremses, og at usikkerheten om framtidige rammevilkår i seg selv blir en kostnad for norsk havbruk. Kan statsråden forsikre Stortinget om at leveransene fra havbruksforliket faktisk kommer i 2026, som avtalt? Og erkjenner statsråden at den lange ventetiden i seg selv har en reell kostnad for norsk havbruksinnovasjon og -verdiskaping?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:02:12]: Først vil jeg takke representanten for spørsmålet. Det er viktig å holde oppmerksomheten rettet mot den norske havbruksnæringen, som er utrolig viktig. Sjømatnæringen vår er Norges nest største eksportnæring. Da vi la fram havbruksmeldingen i fjor vår, var det nettopp med det utgangspunkt at vi skal sikre at vi fortsatt er fremst og verdensledende når det gjelder sjømateksport, og at vi skal utvikle næringen til å bli mer bærekraftig og få ned dødeligheten.

Jeg er veldig glad for at Stortinget bredt stilte seg bak de prinsippene som lå til grunn i havbruksmeldingen, som går på at man skal regulere faktiske og målbare miljøpåvirkninger, og at man skal ha individuelle insenti-

ver for havbruksselskapene. Som sagt handler dette om både å få bedre fiskevelferd og å få ned dødeligheten.

Representanten viser til at det har gått ett år siden havbruksmeldingen ble lagt fram, og at man har lovet å levere i 2026. Det stemmer jo ikke. Stortinget var i sin behandling av meldingen tydelig på at man ønsker at det skal komme tilbake i et tidsrom fra to til fire år. Jeg husker også at mye av argumentasjonen som ble brukt, var at man måtte gi næringen tid og anledning til både å medvirke og komme med innspill. Det er sånn det er når man behandler en stortingsmelding som gir en retning. Det er ikke en lovendring, det er ikke en forskrift, men det er noen prinsipper og en retning for den framtidige politikken. Den stilte som sagt Stortinget seg bak i bredt.

Vi skal bruke tiden godt, og vi er allerede godt i gang med å følge opp de vedtakene som har kommet i Stortinget. Vi har god dialog med næringen og kommer til å kjøre enda tettere innspillsmøter når vi har noe som skal ut på høring, og så vi skal ha møter underveis i høringer. Vi skal sørge for at næringen har mulighet til å være delaktig hele veien. Vi har bl.a. også opprettet en digital postkasse som næringen kan bruke aktivt for å være med og spille inn. Som sagt starter vi med å se på hvordan vi regulerer utslipp av lakselus, og så går vi til det som gjelder hva en akvakulturtillatelse skal inneholde. Parallelt ser vi på hvordan selve forvaltningen skal organiseres.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [11:04:16]: Jeg registrerer at statsråden ikke svarer på spørsmålet om leveranser fra havbruksforliket faktisk kommer i 2026. Jeg tar det som et signal om at det ikke gjør det, i og med at hun svarer så diffust som hun gjør.

Nasjonal miljøfleksibilitetsordning er vedtatt av Stortinget. Næringen har fortsatt ikke sett ordningen i praksis. Når kan næringen forvente at ordningen faktisk trer i kraft, og vil statsråden sørge for at regelverket tilpasses de ulike produksjonsmetodene, slik at f.eks. brakkleggingskrav reflekterer den reelle miljøbelastningen fra ulike teknologier, framfor å pålegge like krav uavhengig av risiko?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:05:02]: Med det utgangspunkt at jeg forsto representanten rett, ønsker jeg å gjenta at vi skulle komme tilbake til havbruksmeldingen i løpet av to til fire år. Det er et ganske godt svar på spørsmålet fra representanten, slik jeg oppfattet det, på hvor lang tid dette skal ta.

Når det gjelder bruk av nedtrukken kapasitet, som gjelder miljøfleksibilitet og en miljøteknologiordning, trådte den i kraft i fjor høst, med bruk av lukkede anlegg. Da kunne man ta i bruk nedtrukken kapasitet inn i lukkede anlegg. Vi skal i det videre arbeidet se på hvordan man kan ha en slags lavutslippsløsninger som kan være i bruk i resten av landet, for den ordningen som allerede er på plass, vil gjelde for dem som er i røde områder, og som ikke har mulighet til vekst. De kan da flytte den nedtrukne kapasiteten over i lukkede anlegg. Vi jobber videre med å se på om vi kan få til noe lignende i gule og grønne områder, men der er det en del utfordringer som må løses. I tillegg må vi sikre at det vi gjør, også står seg i et nytt reguleringssystem som vi jobber med i havbruksmeldingen.

Presidenten [11:05:59]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:06:15]: Norsk lastebilnæring, norske fiskebåter, norsk anleggsbransje, gravemaskiner og lokale firmaer som brøyter veien om vinteren, de som snekrer, de som holder Norge i gang – det er enormt mye næringsvirksomhet i Norge som er avhengig av drivstoff og av diesel. Takket være en helt vanvittig krig har prisene skapt kjempestore utfordringer for veldig mange av dem som holder Norge i gang. Det har gått fra å være marginalt lønnsomt til å være ulønnsomt. Man har kontrakter når det gjelder brøyting av vei, som gjør at man plutselig tenker at dette ikke går lenger.

Det er flere hundretusen mennesker som jobber i norsk anleggsbransje og norsk byggenæring. Næringsministeren har ansvaret for disse næringene. Dette er mange næringer som typisk er rundt omkring på små steder, og som er marginalt lønnsomme. Mener næringsministeren at det er riktig og viktig at man får gjennomført de avgiftskuttene som Stortinget vedtok før påske?

Statsråd Cecilie Myrseth [11:07:29]: Viktigheten av disse næringene kjenner jeg veldig godt til. Jeg har til og med flere i min egen familie som jobber på veien, så det kjenner jeg godt til. Det er også helt riktig at det vedtaket som Stortinget gjorde før påske, selvfølgelig følges opp, som seg hør og bør når Stortinget gjør vedtak. Deler av det har allerede blitt innført, fra 1. april. Det er vel også sånn – og det vet jo representanten enda bedre enn meg, som tidligere finansminister – at denne type endringer skjer den første hver måned.

Finansministeren har sagt veldig tydelig at man jobber med å følge opp de siste delene av det vedtaket som ble fattet, men det er noen av de vedtakene som krever mer arbeid enn de første. Det handler om endring i forskrifter, det handler om endring i avgiftssatser, og det handler om statsstøtteregelverket. Det arbeidet er finansministeren godt i gang med, som han selvfølgelig skal være når Stortinget gjør vedtak, og man har satt en frist til 1. mai.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:08:30]: Vedtakene som ikke er gjennomført ennå, er de som er mest næringsrelevante. Selvfølgelig er det også relevant for bilistene når CO_2-avgiften blir satt ned. Men de vedtakene som ikke er de fem avgiftssatsene – som ikke er gjennomført ennå – er kjempeviktige, spesielt for næringslivet: for fiskerinæring, rederiene etter kysten, lastebilnæringen, som vi snakket om i stad, og også anleggsbransjen.

Jeg hører svaret er at man jobber med det, men er dette en avklaring fra regjeringen om at det vil gjennomføres? Det skulle bare være en selvfølge, for det er jo et stortingsvedtak. Kan nå bransjen være trygg på at de fem avgiftsvedtakene blir gjennomført, eller vurderer regjeringen å komme tilbake til Stortinget og prøve å ta en omkamp?

Statsråd Cecilie Myrseth [11:09:21]: Dette er jo finansministerens konstitusjonelle ansvarsområde. Det er han som følger opp disse sakene også i dialogen med Stortinget, så jeg viser egentlig bare til det han har sagt. De som ligger igjen, som ikke er gjennomført fra 1. april, krever litt mer arbeid. De krever forskriftsendringer, endringer i satsene og at man også ser på det som handler om statsstøtteregelverket. Det er selvfølgelig regjeringens ambisjon å følge opp alle vedtak, også dette som kommer fra Stortinget, innenfor de fristene som er satt. Finansministeren jobber også etter dette.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:10:03]: Jeg har et tilleggsspørsmål til som er hundre prosent innenfor næringsministerens ansvarsområde. Da jeg hadde møte med Lastebileierforbundet før i dag, ga de uttrykk for at offentlig sektor var mindre villig til å justere sine kontrakter enn privat sektor. Det er veldig ofte sånn at man får slike sjokk, som ikke er ens egen skyld, så kommer eksterne forhold, og man får et tillegg i prisen. Man har fått en kontrakt, men så har prisene endret seg veldig, og et tillegg må til for å dekke de ekstrakostnadene. Ifølge norsk lastebilnæring er offentlig sektor mye mindre villig til å justere de prisene enn det privat sektor er.

Hva er næringsministerens holdning? Mener næringsministeren at offentlig sektor nå bør si til anleggsbransjen, transportnæringen og andre at stat, kommuner og fylker selvfølgelig skal justere prisen sånn at de får kompensert for de økte kostnadene prissjokket i Norge har forårsaket, på grunn av den grusomme krigen i Iran?

Statsråd Cecilie Myrseth [11:11:02]: Nå kom det heldigvis, etter mange krevende timer i går og i natt, en våpenhvile i Midtøsten, og prisene har gått ned. Men det er ingen tvil om at den verdenen vi lever i nå, er krevende for næringslivet også her i Norge, ikke minst for de små og mellomstore bedriftene, som representanten viser til. Det er likevel ikke sånn at jeg som næringsminister kan gå inn og si hva kommunene skal gjøre for å ta ned de ulike prisene. Før påske fikk vi på plass en ny lov om offentlige anskaffelser, noe som er veldig viktig for å sikre både små og mellomstore bedrifter bedre muligheter til å konkurrere om ulike kontrakter. Det arbeidet vi nå setter i gang når det gjelder forenkling, er særlig viktig for små og mellomstore bedrifter. Dette er arbeids- og næringslivet tett involvert i, og det skal også komme tiltak gjennom strategi før sommeren.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:12:04]: I 2022 var det også et prissjokk for norsk næringsliv. Våren 2022 sendte daværende næringsminister Jan Christian Vestre et brev til offentlige aktører, til stat, kommuner og fylker, der han oppfordret offentlige aktører til å justere kontraktene. Ifølge bransjeaktørene, altså Maskinentreprenørenes Forbund, Lastebileierforbundet og andre, hadde den tydelige føringen fra Vestre stor effekt. Den gjorde at kontrakter ble justert, at det ikke ble det lille anleggsfirmaet eller lastebilfirmaet som satt igjen med kostnaden, men at man, rett og rimelig, kompenserte for de økte kostnadene. Næringsminister Vestre gjentok også da brevet 16. september 2022, for han mente det var viktig at det ble fulgt opp av alle.

Rett før påske sendte Maskinentreprenørenes Forbund og Arbeidsmandsforbundet et brev til næringsministeren og oppfordret henne til å gjøre det samme. Vil næringsministeren gjøre det samme som tidligere næringsminister Jan Christian Vestre, sende et brev og være tydelig?

Statsråd Cecilie Myrseth [11:13:13]: Situasjonen for norske kommuner er veldig krevende akkurat nå. Det tror jeg også representanten er veldig opptatt av, med tanke på hvordan pengebruken er i de enkelte kommunene. Det er krevende, derfor er kommuneoppgjørene veldig viktige. Noe av det som påvirker næringslivet aller mest, er renten – det er jo den totale pengebruken, hva vi skal bruke penger på her i landet framover. Det har vi et felles ansvar for, og framover skal vi lande mange gode forlik også med Senterpartiet som tar høyde for også det, for det er det som betyr aller mest.

Så vil jeg også minne om den klare beskjeden eller påskebudskapet fra NHO-direktør Ole Erik Almlid om at vi trenger langsiktighet i det vi gjør, alt kan ikke løses med kompensasjon. Det handler om langsiktige rammebetingelser. Jeg skal selvfølgelig svare på alle de brevene jeg får, og da vil det også bli offentlig kjent.

Presidenten [11:14:13]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Geir Jørgensen (R) [11:14:27]: Mitt spørsmål går til fiskeri- og havministeren.

Norge har til alle tider vært en stor sjøfartsnasjon. Vi har skip som seiler under norsk flagg på alle verdenshav med norske sjøfolk om bord. Vi bruker ganske mye penger på å ha det sånn. Det har tjent oss godt. Det er nettolønnsordningen som sørger for at vi fortsatt har skip under norsk flagg og med norske sjøfolk om bord. Dette er ikke EU spesielt fornøyd med, og nå foreslår regjeringen i Prop. 84 L for 2025–2026 å tilpasse nettolønnsordningen etter EUs og ESAs krav og endre loven om tilskudd til sjøfolk, sånn at den skal gjelde alle skip i hele EØS-området. Dette gjør regjeringen til tross for at en samlet maritim næring har advart om at det kan føre til massiv utflagging av norske skip, tap av norsk kompetanse og svekket nasjonal beredskap.

Statsråden har også her i spørretimen tidligere erkjent den bekymringen og bl.a. varslet at hun vil sette ned en arbeidsgruppe som skal utrede konsekvensene av forslaget og gi innspill til forskriftsarbeidet. Hvordan kan statsråden forsvare å be Stortinget om å vedta disse lovendringene nå, når hun samtidig mener at det er nødvendig å utrede hvilke konsekvenser de faktisk kan få for den norske flåten?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:15:50]: For regjeringens del er det viktig å sikre maritime næringer gode rammevilkår. Et av de viktigste politiske virkemidlene vi har, er det som gjelder tilskuddsordninger for å sikre at vi har norsk maritim kompetanse, og at vi har de sjøfolkene som trengs. Det er særlig viktig i den tiden vi lever i nå.

Vi har prioritert denne tilskuddsordningen godt over flere år. Den utgjør 2,5 mrd. kr, og den treffer rundt 14 100 sjøfolk. Den ordningen var notifisert for ti år, og det var nå tid for å notifisere den på nytt. Praksisen i EU og EU-kommisjonen, i henhold til statsstøtteregelverket, er at den må være EU- og EØS-nøytral. Det er også den informasjonen vi har fått i dialogen med ESA. Ønsker vi å få den notifisert, må den være EU- og EØS-nøytral. Det betyr at vi stiller de samme kravene til sjøfolkene. De skal betale både skatt og trygd til Norge, og de har som sagt arbeid, men det nye er at det kan være arbeid på et skip med EU/EØS-flagg, og at de nå kan bli omfattet av ordningen. Det er rundt 400 sjøfolk det potensielt kan gjelde.

Utgangspunktet vårt var å beholde ordningen. Vi tar nå inn muligheten for at den skal inneholde også EU- og EØS-skip. I lys av de innspillene vi fikk da det var på høring, har vi gjort noen endringer i den proposisjonen. Blant annet har vi gjort den registreringsnøytral. Vi setter også ned en arbeidsgruppe som skal se på konsekvenser. Som jeg kommuniserte sist, betyr det egentlig at det er i forskriften alle detaljene kommer. Loven blir nå registreringsnøytral, som gjør at vi vil innfri det i henhold til det ESA har formidlet til oss, og praksisen de har hatt i møte med både Sverige, Danmark og andre land. Så må vi jobbe med den forskriften for å sikre at vi fortsatt har en tilskuddsordning som ikke bidrar til utflagging, som også er en av bekymringene.

Geir Jørgensen (R) [11:17:50]: Takk for svaret.

Man er her kanskje i ferd med å renotifisere en masse skip ut av norsk flagg og også skape stor usikkerhet rundt framtiden for norske sjøfolk og deres lønnsvilkår, slik det store flertallet av alle høringsinnspillene i denne saken har vært inne på. Det er i beste fall uryddig, om ikke uansvarlig, å komme til Stortinget med en lovendring som er av denne karakteren, samtidig som konsekvensene av den samme lovendringen skal utredes. Vi som til syvende og sist har ansvaret for dette, blir jo parkert.

ESA har godkjent en midlertidig forlengelse av denne tilskuddsordningen fram til 1. mars 2027. Det hadde gitt god tid til å gjennomføre en grundig konsekvensutredning av forslaget før det kom hit. Hvorfor velger statsråden likevel å gå videre med denne lovendringen nå?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:18:49]: Som sagt hadde vi en ordning som gjaldt, om jeg husker rett, ut februar i år, og for å få en midlertidig forlengelse var dette helt avgjørende. Det er ikke en valgfri endring som kommer fra regjeringen. All informasjon vi har fått fra ESA, tilsier at vi har vært nødt til å gjøre ordningen registreringsnøytral. Derfor har vi også fått den forlenget med ett år, og derfor har vi nå ca. et år på oss til å jobbe fram hvordan vi fortsatt skal sikre norsk maritim kompetanse, at vi har norske sjøfolk, og at tilskuddsordningen treffer akkurat sånn som vi ønsker. At vi ikke bidrar til å svekke den, eller at det bidrar til utflagging, er en del av bekymringen som jeg absolutt anerkjenner. Derfor er jeg veldig glad for at det både er godt mottatt, og at vi sammen med næringen og partene har bestemt at en arbeidsgruppe skal jobbe videre med forskriften.

Når det gjelder det øvrige som representanten sier, om «uryddig» og «uansvarlig», vil jeg si at det som ville vært uryddig og uansvarlig, er å stille oss i en posisjon hvor vi ikke hadde en midlertidig ordning som gjaldt til vi har fått notifisert en ny ordning som skal gjelde for ti år – og i det hele tatt legge til rette for at vi ikke har en ordning.

Geir Jørgensen (R) [11:19:56]: Det er også sånn at i den tiden vi lever i, i den svært så spente geopolitiske situasjonen, er beredskapen, også beredskapen til sjøs, viktigere enn på lenge. Det er mange høringsinstanser

som har advart om at forslaget kan føre til utflagging, og som er helt klare på at dette svekker totalberedskapen i Norge og Norge som sjøfartsnasjon. Da er det uforståelig at regjeringen så å si heller vil gå til kamp mot norske sjøfolk og norsk maritim næring enn å ta det nødvendige generaloppgjøret med ESA og EØS-regelverket, som gjør dette så usikkert som det er. Hvordan kan regjeringen gå videre med forslaget uten å ha oversikt over de sikkerhetspolitiske konsekvensene av dette?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:20:48]: Jeg deler inngangen, at vi lever i en urolig tid, og at det sikkerhetspolitisk er viktigere enn noen gang å ivareta norsk maritim næring, som utgjør en veldig sentral og strategisk beredskapsressurs.

Når det gjelder det vi gjør med tanke på å få notifisert en ordning for ti nye år, forholder vi oss til de tilbakemeldingene vi får. Sverige har eksempelvis prøvd å utfordre ESA på dette over flere år, så vidt jeg har forstått, og ikke lyktes med det. Så både Sverige, Tyskland, Danmark og Estland har nå, når de har notifisert sine ordninger, gjort dem EU- og EØS-nøytrale. Det er praksisen som er per i dag, som vi er nødt til å forholde oss til. Vi får ikke noen særbehandling sammenlignet med andre EU-/EØS-land, og vi har som sagt en god dialog med ESA om notifisering av endelig ordning.

Jeg skal gjøre det jeg kan for å sikre at vi ikke bidrar til å svekke den norske maritime næringen, at vi fortsatt skal kunne rekruttere norske sjøfolk, og at vi i arbeidet som skal foregå nå, må klare å balansere de ulike hensynene som ligger i dette bildet.

Geir Jørgensen (R) [11:21:51]: Det er én mulighet som statsråden ikke har nevnt i noen av svarene, verken i denne runden eller i den forrige, som vi hadde før påske, og det er at Norge ser bort fra ESAs betingelser og opprettholder dagens tilskuddsordning slik den er, og slik den fungerer meget godt for norsk sjøfart. Hva mener statsråden ville være det verste som kunne skje om vi sørget for å holde norske skip under norsk flagg, trygget arbeidsvilkårene og lønnsvilkårene for norske sjøfolk og førte vår egen politikk til beste for Norge og norske sjøfolk? Hva ville være den verste konsekvensen?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:22:31]: Jeg må si jeg er glad vi har en Arbeiderparti-ledet regjering som ikke setter så mange viktige arbeidsplasser i fare i en så viktig næring for Norge, for det som ville vært konsekvensen, er at vi ville stått uten en tilskuddsordning.

Fra regjeringens side gjør vi nå det vi kan for å sikre at vi fortsatt skal ha en tilskuddsordning, som er et av de viktigste politiske virkemidlene vi har for å sikre norsk maritim kompetanse. Det skal vi sikre også i det videre, og det er særdeles viktig i den tiden vi lever i nå. Jeg kan bare understreke at vi tar både den maritime sikkerheten og beredskapen på alvor, og vi skal jobbe videre sammen med partene i arbeidslivet med å få en ordning på plass.

Presidenten [11:22:43]: Vi går til neste hovedspørsmål.

Une Bastholm (MDG) [11:23:20]: Vi skal til villfisken og de marine økosystemene, som er langt viktigere for Norge som kystnasjon enn både oppdrettsnæring, olje og billigst mulig diesel. «Norge er hyklerske» var overskriften på en Dagbladet-artikkel nylig om hvordan Norge er blant landene som utnytter kollapsen i de internasjonale forhandlingene om makrellkvoter, og i årevis har fastsatt kvoter som langt overstiger forskernes kvoteråd de siste årene. Dette skjer til tross for at makrellbestanden i den nordøstlige delen av Atlanterhavet, hvor Norge fisker, har gått ned med 70 pst. de siste ti årene – 70 pst.

Uttalelsen om at Norge er hyklerske, kommer fra en internasjonal og anerkjent organisasjon for bevaring av havene våre, Blue Marine Foundation, som har fulgt forhandlingene tett – men også norske forskere er helt enige og er bekymret.

Hvert år kommer det internasjonale rådet ICES med fiskeråd, men Norge, Storbritannia og andre har i gjennomsnitt fisket rundt 130–140 pst. mer enn hva forskerne og ICES har ment var forsvarlig. Norge skal være blant verstingene – vi er blant dem som fisker mest makrell. Resultatet er at makrellen kan bli borte fra den nordøstlige delen av Atlanterhavet, og Havforskningsinstituttets forskningssjef Geir Huse er overtydelig. Han uttaler:

> «Makrellbestanden er alt under det kritiske nivået for gytebestanden og har redusert reproduksjonsevne.»

Han fortsetter med:

> «Den nedadgående trenden må bli snudd umiddelbart for å unngå bestandskollaps.»

At Norge er med på en slik type kappløp mot bunnen, bekymrer meg dypt, og det gjør mange i Norge forbannet. Det svekker tilliten til Norge som havnasjon, og det knekker økosystemer som vi i Norge har levd av i tusenvis av år. I Dagbladet-saken er det en rådgiver i departementet som uttaler seg på vegne av regjeringen, så nå lar jeg statsråden få svare: Hvorfor følger ikke statsråden faglige anbefalinger?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:25:27]: Alle forhandlinger, om de er bilaterale eller det er med flere parter i kyststatsforhandlinger, er nettopp forhandlinger. Fra norsk side har det vært viktig å få på plass en avtale.

Det er som representanten Bastholm sier: Makrellbestanden er i dårlig forfatning. Det skyldes en kombinasjon av synkende rekruttering og vedvarende høyt fiskepress, så den inngangen deler vi. Når det er sagt, har vi jobbet iherdig over lang tid for å få på plass en helhetlig avtale, og vi har nå klart å få på plass en firepartsavtale, som da er med Storbritannia, Færøyene, Island og Norge. Den avtalen bidrar til å redusere det langsiktige fiskepresset, og det er som sagt svært viktig.

I den avtalen er det to hovedelementer: Det er fordeling av eierandeler, og det er soneadgang til å fiske i andre parters økonomiske soner. Filosofien bak denne avtalen har vært at de tre største aktørene, som er Storbritannia, Norge og EU, må redusere sine andeler for at det skal være rom for alle parter. Det er vår inngang til dette. Vi er veldig glade for at Island nå også for første gang er med og er en part i en fordelingsavtale for makrell.

Når det er sagt, har det ikke vært like enkelt eksempelvis å få med EU i den avtalen. Det er som sagt gi og ta, og Norge har både avgitt andeler og gitt tilgang i norsk økonomisk sone. Dette er altså forhandlinger som foregår mellom flere parter, hvor Norge er opptatt av å ta ned fiskepresset. Det vi har gjort, er å klare å ta det ned i forhold til fjorårets tilnærming. Da var det et fiske som tilsvarte 118 pst. av totalkvoten, og det er nå redusert til 107,5 pst. Det har altså hjulpet litt, men jeg er enig i at det fortsatt er et stykke å gå for å få på plass en helhetlig makrellavtale som sikrer at alle partene som driver det fisket, er med, og at man i større grad får fulgt de rådene som foreligger.

Presidenten [11:27:24]: Presidenten vil minne representanten Bastholm på språkbruken – «forbannet» er ikke et parlamentarisk uttrykk.

Une Bastholm (MDG) [11:27:30]: Det merker jeg meg, president.

Svaret til statsråden går egentlig ikke inn på hvorfor Norge utnytter en situasjon hvor man ikke har avtale – og har gjort det over flere år – til å fiske så mye mer enn det som er faglig anbefalt. Da er vi med på en konkurranse internasjonalt om å utnytte situasjonen, som gjør at alle taper på det. Det er ikke det eneste eksempelet. Jeg har de siste ukene hatt flere utvekslinger med fiskeriministeren om kvotesetting på flere bestander, etter at Havforskningsinstituttet i februar kom med ny ressursoversikt som altså viser en dramatisk nedgang i nesten alle bestander Norge fisker på. Antall tonn fisk er halvert siden 2013. 2013 var riktignok et år med mye fisk, men det er en veldig dramatisk utvikling. Ressursoversikten har kartlagt 46 bestander i Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet.

Er ikke statsråden bekymret? Hva vil statsråden foreta seg for å gjøre noe med kvotesettingen?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:28:37]: Jeg tror det viktigste vi gjør, er å fortsette sporet med dialog og forhandlinger og sikre at vi sammen får på plass helhetlige avtaler. For Norges del har vi nå en andel på 24,6 pst. Vi er ikke dem som fisker mest, det er det Storbritannia som gjør, men våre 24,6 pst. reflekterer både tilstedeværelse av makrellbestand i norsk økonomisk sone og at vi får en kompensasjon for å gi Island og Færøyene soneadgang til å fiske deler av sin kvote i norsk økonomisk sone.

Dette er en avtale som i utgangspunktet varer i tre år. Det er en avtale som legger til rette for at man også kan ta inn nye parter – EU og Grønland. Da er det viktig at de andre partene, eksempelvis EU, er med på å gi noe inn i disse forhandlingene. Det er der saken står nå. Vi har en firepartsavtale. Vi har klart å ta ned fiskepresset noe, og det skal vi også gjøre i det videre. Jeg har også tett og god dialog med kommissæren i EU, og det er i utgangspunktet også planlagt et møte i slutten av denne måneden, hvis jeg husker rett, for å følge opp disse forhandlingene og diskusjonene som i særdeleshet går på akkurat det med makrell.

Une Bastholm (MDG) [11:29:41]: De lave bestandene får også konsekvenser for fiskeriene, både små og store, og det har bl.a. ført til at organisasjonen Fiskebåt har bedt regjeringen fjerne forbudet mot at fartøy over 15 meter kan fiske med snurrevad innenfor 4 nautiske mil av grunnlinjen mellom Kinnarodden og Svartnes på våren. Områdene det gjelder, er viktige for gyte- og oppvekstområder, og Kystfiskarlaget har advart sterkt mot forslaget.

Kan statsråden avklare her og nå at det ikke vil bli gitt nye utvidelser av muligheter for bunntrål og snurrevad i løpet av denne regjeringsperioden, særlig gitt det statsråden selv i utveksling med og svar til meg kaller økosystemer i endring, bl.a. på grunn av hardt fiske og klimaendringer samtidig? Kan det hende at vi kanskje heller får se utvidelse av områder med forbud og forlengelse av perioden for forbud for bruk av snurrevad?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:30:42]: Jeg har ikke tenkt å stå her og forskuttere eventuelle saksbehandlinger og faglige råd vi måtte få i den type saker, men jeg er opptatt av at vi skal ha en helhetlig forvaltning, og at sunne, friske økosystemer er det beste utgangspunktet for at vi fortsatt skal være en ledende sjømatnasjon i framtiden. Da må vi klare å finne en balanse og ta de grepene som er nødvendige, som vi allerede har vist gjennom flere tiltak. Jeg vil gjøre det også i framtiden, dersom det er både faglig tilrådelig og det som er anbefalingen.

Det er klart at det alltid er en balansegang her mellom det som går på bærekraft, både sosial og økonomisk

bærekraft og bærekraft knyttet til miljø. Vi må klare å ivareta arbeidsplasser – på den ene siden – uten at det skal trumfe naturen og økosystemene, for da har vi ødelagt for oss selv. Da er det bare en bjørnetjeneste på kort sikt, som gjør at vi vil ødelegge for oss selv i årene som kommer. Det er i utgangspunktet mitt svar på det.

Une Bastholm (MDG) [11:31:36]: Det siste er jeg veldig enig i, og jeg håper det er førende også for fiskeriministerens arbeid med å få opp igjen bestandene kystnasjonen Norge høster av.

Et helt konkret og lavterskel eksempel på et tiltak fiskeriministeren kan gjøre veldig raskt, er knyttet til at veldig effektive havgående fartøy i dag har lov til å fiske i viktige gyte- og oppvekstområder. Når det da skal tas prøver for å avdekke undermålsfisk – altså småfisk, det kan være bifangst eller fisk som fortsatt ikke har blitt stor nok til at de kan gyte og videreføre arten – tas det bare prøver på hele volumet av fisk man tar opp, ikke bestandsvis. Vil statsråden vurdere å endre prøvetakingsregimet, sånn at vi får mer oversikt over hva som faktisk fiskes opp, og unngår at vi fisker ut småfisk, som gjør at vi utrydder arter?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:32:32]: Først vil jeg si at jeg er veldig glad for at vi har denne typen debatt i Stortinget. Det representanten spør om, er på et veldig detaljert nivå, veldig faglig tungt og komplisert, men jeg mener også at det er viktig at vi alltid skal utvikle metodikk og hvordan vi både innhenter kunnskap og sikrer at vi har den best tilgjengelige kunnskapen på bordet når vi skal fatte beslutninger. Det er min inngang til det. Jeg skal ikke konkludere på spørsmålet, men jeg vil i hvert fall gi til kjenne at det er viktig alltid å være opptatt av metodeutvikling og hvordan vi kan legge den best tilgjengelige kunnskapen til grunn.

Presidenten [11:33:06]: Med det er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:33:08]

Referat

Presidenten [11:33:09]: Det foreligger ikke referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.34.

Svanemerket trykksak, 2041 0654